KAZINCZY ISMERETLEN IRATAI.

Az elöbbi közleményben említett öt ívhez egy hatodik is csatlakozik, ugyanazzal az írással, ugyanolyan papiroson, s rajta Horváth Döme másolatában Kazinczynak három eddig ismeretlen aprósága olvasható: egy kis vers és két gnóma. Így hangzanak:

I.

Versek.

Miskolczon, Egerböl jövén, talán 1789.

Mint a magába szállt istentelen,
Járul, közelgetvén virágvasárnap-
[jához,
Bünoldozója' zsámolyához,
Hogy hust ett egyszer pénteken:
Jól van! ne üljön ö eretnek' asztalá-
[hoz,
Ha érzi, hogy erötelen!
Ugy mint ez az istentelen
'S még szörnyebb rettegéssel térek
Te hozzád, egri Faust![1] Jer add-meg,
[a' mit kérek,
Mert bünöm nyommaszt szertelen...

II.

Gnomák.

1.

Kufstein, 1799.

Házunk szeretete rokon érzés a' Hazáéval; 's a' ki atyáit nem szereti, kiktöl lételét 's mindenét vette, nem tiszteli az Isteneket sem, kiknek azok képeik.

2.

Széphalom, febr. 16d. 1824.

Hogy a' barát nem mindig barát; nem ujság és nem csoda. Lehet-e barát, 's lehet-e barátja, a' ki magát annyira szereti, hogy magán kívül semmit nem szerethet? Az illyen nem veszi észre, hogy elfogja a' mások' szeretetét, 's a' mit másnak illenék tenni ö iránta, maga teszi-meg. Hagyjuk tölteni kedvét teljes kénye szerint. Kevés oka lesz panaszkodni, hogy gátlást szenved szerelmében, 's a' csendesvérü egyet nevet a' boldogon.

's. t. b. 's a' t.

Kazinczy.

III.

Ugyancsak édesatyám iratai között van Kazinczy Ferenc édesanyjának nyolc hozzáírt levele, de ezek, bár hét közülük ismeretlen (az egyik 1802. II. 23-ról, a másik 1810. IX. 12-röl, a többi keltezetlen) igazi *anyai* levelek: a jóságos édesanyja gondoskodik bennük fiának testi jólétéröl, vagy utasításokat küld a gazdasága vezetésére — irodalmi érdekük nincs, még csak Kazinczy egyéniségére jellemzö vonást sem lehet belölük kihalászni. Közlésük nem járna tanulsággal. Az egyiknek hátlapján azonban Kazinczy Ferenc kezétöl *Énekek* címmel 36 ének kezdösora vagy nótajelzése olvasható. Magyar, német müdalok és népdalok — egy tót is akad köztük — s hiányosságukban, töredékességükben is jellemzök Kazinczy érdeklödésére. A jegyzék így szól:

[1] A *Faust* szó olvasása kétes.

Énekek.

1. Der Mensch vom Weibe geb.
2. Willkommen o silberner Mond.
3. Der Abend sinkt.
4. Die Zeiten Br. sind nicht mehr.
5. A' viola is elasz.
6. Lukácsné.
7. Wer unter einem Mädchen.
8. Goldner Mond.
9. Mit dem nassgeweint.
10. In diesen heiligen Hallen.
11. Bey Männern.
12. Azt beszélte.
13. Minnyim legelsö.
14. Elment Th.
15. Wie selig wer ein Liebchen hat.
16. Jerzy.
17. Szirmay Jósi.
18. Livia.
19. Dis Kunst Mädchen zu gefallen.
20. Ej skoda Bozse.
21. Paraszt leány.
22. Forgács adagio.
23. a' szép magyar.
24. Kassa.
25. Egy pár.
26. Csötörtök.
27. .....[1] 4dik sor félbe szak. 6dik lecsap.
28. Andante.....[1]
29. Korcsmárosné kápolnája.
30. Isten hozzád szívem fele.
31. Hol lakik kend.
32. Fülemilei monotónia.
33. Szép lev. Eperjes 1782.
34. Böthy János.
35. .....[1]
36. So ist Lieben ein Verbrech.

Közli: VÁCZY JÓZSEF.

TESLÉR (TISCHLER) LÁSZLÓ.[2]

Aki Gyulai Pál *Vörösmarty életrajzát* olvassa, önkénytelen érdeklődéssel fordul Teslér László alakja felé. Az egyszerü bonyhádi káplán megismerkedik a Perczel-család kíséretében Börzsönybe költözö ifjú Vörösmarty Mihállyal, sírig tartó barátságot köt vele — a tudós Egyed Antal plébános vezetése mellett Bonyhádon kis időre egész irodalmi kör alakul. A káplán szép könyvtárat rendez be, a hazai s főleg külföldi irodalom termékeivel állandóan gyarapítja, legszorgalmasabb olvasója pedig a fiatal nevelö, ki az éj óráit is kész e könyveknek szentelni. Hol lehetnek ezek a könyvek? E kérdésre, sajnos, nem tudunk felelni. Talán testvérének, Teslér Sándor, volt pécsváradi plébánosnak a birtokába kerültek, de azután nyomuk vész. A pécsváradi plébánia csak prédikációs könyvekröl és bibliákról tud, szépirodalmi müvekröl nem, azok másutt lappanghatnak. Egykori tulajdonosuknak költöi hajlamai is voltak, müvei azonban az asztalfiókban maradtak, így Szinnyei József sem vehette fel szerzöjüket nagy írói lexikonába. Pedig e nagy irodalombarátnak a sorsa mély részvétet kelthet bennünk.

Eredeti neve bizonyára nem Teslér, hanem *Tischler* volt, miként a felsömindszenti (Baranya m.) anyakönyv igazolja. Született Bakócán, 1794. okt. 8-án. Atyja Tischler (az anyakönyv «Tissler»-nek írja) László, a Melczer-család ispánja volt. Ma ez a birtok gróf Majláth György-féle hitbizomány. Pécsett, Szegeden és Pozsonyban tanult, 1817. okt. 25-én

[1] Az eredetiben ma már megfejthetetlen és reprodukálásra alkalmatlan kótajelzés.

[2] Az adatokat a bükkösdi, bonyhádi, dunaszekcsöi, máriakéméndi, pécsváradi és pincehelyi r. k. plébánia volt szíves rendelkezésemre bocsátani